

Europaskolan Strängnäs

Fördjupande uppsats

Drottning Kristina

Moa Jansson
MOD 19
Historia 2a

Inledning

Drottning Kristina brukar förknippas med en väldigt utmärkande personlighet och hennes enligt många, absurda val att abdikera från tronen och senare konvertera till katolicismen. Hon är också en av de två enda moderna svenska drottningarna efter medeltiden, vilket sätter henne i en mer speciell ställning när det kommer till Sveriges regenter. På grund av hennes val att abdikera och konvertera sågs hon länge i Sverige som en landsförrädare, men idag betraktas hon istället som en självständig kvinna som gick sin egna väg oavsett vad resterande världen ansåg. Just därför tycker jag det är värt att i denna uppsats lyfta upp henne och granska hennes liv på ett djupare plan.

Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppgift är att få en större förståelse om drottning Kristina och undersöka hennes val att abdikera och konvertera som på många sätt chockerade världen. Min frågeställning som ska undersökas och senare besvaras är “varför valde Kristina att abdikera från tronen” och “varför konverterade hon till katolicismen”.

Källkritik

Populär historia

Populär historia är ett magasin som behandlar historia av olika slag. De är idag en av de mest sålda magasinerna inom just historia. Magasinet ges ut av Bonnier Publications International AS som är ett ägarbolag i en företagsgrupp som samlar de stora medieföretagen. De som skriver på hemsidan är historiker av olika grad som kommer från diverse universitet och institutioner i Sverige. Artikeln jag använde mig om som handlade om Kristina är skriven av Marie-Louise Roden som är en världsauktoritet på drottning Kristina och professor i historia vid högskolan Kristianstad. Anna Larsdotter som skrev artikeln om stormaktstiden är journalist och författare inom framförallt historia. Båda är flitiga skribenter på populär historia och verkar vara väldigt kunniga inom historia. Vem som helst får heller inte skriva i magasinet utan det är en tidning som värderar kvalite och trovärdighet. Det står också tydligt vilka som är ansvarig utgivare, redaktör osv som då lätt kan kontaktas på bland annat mail och telefon. Syftet med källan är att informera och lära ut folk mer om historia, samt att visa på underhålls faktorerna med historia. För att få hem magasinet och få tillgång till allt måste man prenumerera på populär historia, många av artiklarna är dock tillgängliga till allmänheten och därmed ser jag inga större ekonomiska intressen bakom källan. Jag ser även inga politiska intressen bakom detta magasin och därför bedömer jag den som opartisk. Artiklarna publicerades år 2020 och år 2006. Jag ser dock inte något större problem med det senare datumet eftersom historia inte tenderar att förändras med tiden. Författarna håller sig till ämnet och presenterar inga egna tankar. Jag bedömer därmed källan som trovärdig.

Nationalencyklopedin

Nationalencyklopedin är ett uppslagsverk där endast skribenter och ämnesexperter får skriva. NE:s redaktionen granskar också texterna innan de publiceras och de poängterar tydligt att all information ska vara vetenskapligt korrekt och objektiv. Artikeln jag använde mest av från NE är den om Kristina och den skrevs av Eva Österberg. Hon är historiker och en före detta professor vid både Lund och Uppsala universitet. Alltså är hon väldigt påläst och bör ha koll på vad hon skriver om. Syftet med källan är att informera och sprida kunskap om allt möjligt. Sidan är förvisso inte gratis, men den är objektiv och källan rekommenderas av min skola. Jag ser inga intressen bakom källan, då inga egna

tankar presenteras som försöker påverka läsaren. Årtal och senast uppdatering visas inte på NE, ibland kan det stå datum vid viss statistik, men eftersom faktan uppdateras kontinuerligt av redaktionen bör den fortfarande vara relevant. Det finns också kontaktuppgifter, vilket är positivt då vi kan få svar på eventuella frågor. Min slutsats blir därför att källan är trovärdig.

Sveriges historia: 1600-1721

Detta är en bok skriven av Nils Erik Villstrand som handlar om Sveriges historiska utveckling mellan åren 1600-1721. Nils är en historiker, professor och forskare inom historia. Han har lång erfarenhet kring historia och är väldigt kunnig om det han skriver om. Medverkande och redaktör för boken är Dick Harrison. En välkänd historiker, författare och professor inom historia på Lunds universitet. Båda är således väldigt duktiga och belästa, de bör därmed ha koll på just stormaktstiden och inga faktafel bör finnas. Utgivningsdatum för boken är 18 maj 2011, boken är därmed inte nyligen publicerad, men eftersom den behandlar historia bör inte innehållet förändras med tiden. Syftet med boken är att sprida kunskap och jag ser inga andra intressen bakom informationen. Från den delen jag läste om Kristina, håller de sig till ämnet och försöker inte påverka läsaren genom egna tankar eller åsikter. Boken har även givits till mig genom min skola och därmed bedömer jag att denna källa är trovärdig.

Bakgrund

Sverige under 1600-talet brukar beskrivas som stormaktstiden, tiden då Sverige var som allra störst och mäktigast. Varför tiden kallas för just stormaktstiden beror på att Sverige då hade en stormaktsställning i Europa, något som landet inte tidigare haft. Därav brukar just denna tid få en relativ stor och speciell plats i Sveriges historia och bilden av Sverige som en framgångsrik nation baseras ofta på stormaktstiden. Det var när en ny kung, Gustav II Adolf, besteg tronen år 1611 som man brukar säga att denna nya framgångsrika tid börjar. Som ny kung över Sverige bestämde han tidigt att Sverige en gång för alla skulle styra över Östersjön. Ett hav som under denna tid var väldigt efterfrågat och där en långdragen kamp mellan flera länder utspelade sig.¹ Gustav tillsammans med hans rikskansler Axel Oxenstierna lyckades inte bara med att styra över Östersjön, utan de lyckades även erövra områden i både Ryssland, Baltikum och norra Tyskland.²

Sverige var med i en hel del krig under stormaktstiden och för att vinna dessa var de också tvungna att stärka Sverige genom exempelvis en mer modern armé och större export av koppar och järn. Nationalstaten Sverige började nu ta sin form genom bland annat län, myndigheter och införande av postväsen.³ Kyrkans roll var relativt stor och viktig under stormaktstiden. Sverige var protestantiskt och under stormaktstiden blir landet i regel ännu mer ortodox och intolerant. Kyrkan var viktig på det sättet att det blev enklare att få medborgarna att exempelvis acceptera höga skatter. De hade således ett väldigt stort inflytande över folket. Man började också kyrkobokföra befolkningen i syfte att få en bättre bild över Sveriges ekonomiska tillstånd och dessutom kunna se vilka män som var dugliga för strid.⁴

Kristina Augusta föddes i Stockholm år 1626 som Gustav II Adolfs första barn. Kungen själv var mycket glad över nyheten om sin nyfödda dotter, men modern Maria Eleonora var mycket besviken. Hon hade nämligen redan förlorat 3 barn i väldigt tidig ålder och när hon väl födde en frisk flicka blev

---

¹ Larsdotter, A. Populär historia. *Stormaktstiden: När Sverige var som störst*

² Elworth, G. Lektionsanteckningar: *stormaktstiden 1611-1718*

³ Elworth, G. Lektionsanteckningar: *stormaktstiden 1611-1718*

⁴ Larsdotter, A. Populär historia. *Stormaktstiden: När Sverige var som störst*

hon missnöjd eftersom hon hade förväntat sig att ge kungen en pojke som senare skulle bli en värdig regent. Kungen däremot lät Kristina kort efter hennes födelse erkännas som den rätta tronföljaren. Inte visste Gustav att hon efter bara några år skulle bli drottning över Sverige.⁵ Gustav bestämde också att Kristina skulle uppfostras som en manlig tronföljare. Hon fick bland annat lära sig att rida och jaga, men framförallt fick hon en typisk manlig undervisning i bland annat franska, historia och statsvetenskap. Kristina var en duktig elev. Hon arbetade väldigt hårt och imponerade på många i tidig ålder, därmed så lät Axel henne att närvara på rådets sammanträden redan innan hon blev myndig. Två av lärarna, Johannes Matthiae och rikskansler Axel Oxenstierna kom att sätta väldigt starkt avtryck på Kristina. De båda männen kom att påverka senare livsval. Kristina blev drottning år 1632, endast 6 år gammal, efter att hennes far Gustav II Adolf dog i slaget vid Lützen. Eftersom Kristina endast var 6 år gammal regerade hon under en förmyndarstyrelse fram till år 1644, varav Axel Oxenstierna ledde den styrelsen. År 1644 blev hon sedan myndig och tog över riksstyrelsen. Det var dock inte förens år 1650 som hon officiellt kröntes till drottning i Stockholms storkyrka.⁶

Undersökning

Sverige under stormaktstiden krigade ofta och mycket med andra länder och det var inte alltid som dessa krig var framgångsrika för Sverige. När Kristina väl tog över riksstyrelsen ställdes hon därför inför en rad problem, både ekonomiska och sociala. Hon skulle både styra Sverige ur dess ekonomiska problem och se till att det en gång för alla blev fred mellan de europeiska länderna. Det trettioåriga kriget var fortfarande inte avslutat när hon besteg tronen, men år 1648 slöts den Westfaliska freden, det som många brukar säga var det mest betydelsefulla Kristina som regent lyckades med. Sverige som stormakt var inte alltid stabilt, de var ständigt tvungna att försvara deras ställning mot yttre hot. Kristina som drottning förde i det fallet en väldigt bra och skicklig politik där hon fungera som en slags balansakt.⁷

Ett problem och en fråga som dock uppstod som till viss del försvaga Sverige politiska stabilitet var huruvida hon skulle hon gifta sig och med vem i sådana fall. Hon uttryckte tidigt att hon inte var intresserad av att gifta sig och därför föreslog hon år 1649 att sin kusin Karl Gustav skulle utses till tronföljare. När Kristina väl skulle krönas till drottning år 1650 såg hon även till att Karl Gustav skulle bli arvfurste, det vill säga att kronan sedan skulle ärvas i hans linje. Det var inte så att Kristina inte hade någon att gifta sig med, utan i själva verket fanns det flera passande kandidater, varav hennes kusin Karl Gustav var en av de. Kristina var dock väldigt bestämd att hon inte ville gifta sig alls oavsett med vem det skulle bli.⁸ Kristina ville nämligen inte bli beroende av en man som kanske senare skulle styra hennes liv, samt att hon genom giftermål indirekt skulle förlora sin maktposition. Sen var det också frågan om Kristinas sexuella läggning. Hon ska ha varit sexuellt dragen till män, men senare även kvinnor. Hennes nära relation med vännen Ebba Sparre har fått många att spekulera om det i själva verket var en kärleksrelation. De ska ha delat säng under fler tillfällen och skickat vad det framstår som, kärleksbrev till varandra. Kristina var inte heller alltid bekväm med rollen som drottning och de många ideal som kvinnorna under denna tid skulle uppfylla. Hon var helt enkelt inte intresserad av det traditionella kvinnliga livet, som ofta innebar att skaffa barn och gifta sig.⁹

---

⁵ Roden, M. Populär historia. *Drottning Kristina- visionär som gick sin egen väg*

⁶ Östberg, E. Nationalencyklopedin. *Kristina*

⁷ Roden, M. Populär historia. *Drottning Kristina- visionär som gick sin egen väg*

⁸ Östberg, E. Nationalencyklopedin. *Kristina*

⁹ Villstrand, N. *Sveriges historia: 1600-1721*

Under Kristinas tid som drottning blomstrade kulturen. Teater och musik var viktigt för henne och just kulturlivet intresserade henne väldigt mycket. Hon hade kontakt med många kunniga människor, den kanske mest kända var filosofen Rene Descartes. Sverige blev nu en plats där många författare och vetenskapsmän samlades och dessa möten med inflytelserika människor gjorde att hon utvecklade en stor nyfiken över bildning och kultur som många gånger intresserade henne mer än livet som drottning. Som nämnt tidigare var Sverige protestantiskt under stormaktstiden, Kristina blev dock väldigt intresserad av katolicismen och den katolska kulturen som nu började få mer plats i världen. I samband med detta sägs det även att Kristina tidigt utvecklade en relativ stor irritation gentemot den nya ortodoxa kyrkopolitiken i Sverige och att hon istället inspirerades mycket av nya europeiska tankar och ideer. Eftersom hon hade en del kontakt med tänkare som Descartes, fick det henne att våga tänka utanför boxen. Kristina ska också ha haft kontakt med jesuiter från Rom redan vid år 1651. Hon brevväxlade med dessa och de ska sedan ha bekräftat att hon redan då tydligt visade att hon var katolik. Hon var även nyfiken över katolsk litteratur och ska ha haft kontakt med en del kunniga katolska personer som Pierre Chanut. Kristina blev tillslut katolik och det höll hon medvetet hemligt för allmänheten, problemet med hennes nyfunna religion var nämligen att det på många sätt kom i vägen för hennes roll som drottning.¹⁰

När en ny modern vetenskapligt tänkande växte fram i Europa bildades en stor klyfta mellan tro och förnuft. Som nämnt tidigare var Kristina intresserad av flera nya ideer som spred sig i Europa och hon själv värderade intellekt och kunskap väldigt högt. Hennes roll som drottning försvarade därmed för hennes intressen, detta eftersom hon genom att vara drottning var tvungen att vara protestantisk. Protestantismen värderade nämligen tro över förnuft, vilket innebar att det ansågs vara fel att vara mer intresserad av exempelvis filosofi än tron. I detta fall så erbjöd katolicismen henne ett annat alternativ, det vill säga att både kunna tro och fortsätta med det som intresserar henne mest, vilket framförallt var bildande och kultur. Katolicismen menade nämligen att förnuft inte gick emot tro, då tron ändå är överordnad förnuftet. En annan tydlig anledning till att hon drogs mer åt katolicismen var hennes starka tro på envælde. Hon menade att enväldet som rådde i Europa vid denna tidpunkt var en återblick av den hierarkiska ordningen som gud till en början inrättade. Den katolska kyrkan var till skillnad från idag som ett enda stort rike, med en påve som styrde och en bestämd strikt ordning. Hon beundrade denna struktur och ordning som katolska kyrkan hade och den stämde väldigt bra överens med hennes egna åsikter om envælde.¹¹ Som nämnt tidigare hade Kristina en lärare vid namnet Johannes Mathiae, han ska också ha haft en stor påverkan på hennes liv och hennes val att konvertera. Han var hennes lärare i teologi och ska ha påverkat henne att senare ta avstånd till den väldigt ensidiga och strikta ortodoxa protestantismen.¹²

Kristina var också väldigt politiskt intresserad och hade många kulturpolitiska ideer som hon gärna ville införa i Sverige. Bristen på pengar och de ortodoxa traditionerna kom i vägen för hennes aspirationer och då växte hennes frustration gentemot det väldigt konservativa och patriarkala Sverige. Kristina var en väldigt kreativ och självständig person. Hon hade, vad enligt många tyckte var radikala ideer och för henne var det viktigt att hon fick ta egna beslut både inom sitt privatliv och över Sverige som land. Detta visade sig dock vara svårt då pressen på henne att gifta sig blev ännu större och att fatta beslut utanför riksstyrelsens åsikt var nästan helt ute ur bilden. Både rådet och adeln hade nämligen under stormaktstiden en hel del befogenheter och inflytande över politiska beslut och folket förvänta sig en drottning som skulle ta hänsyn till dessa. Att vara en självständig och stark

---

¹⁰ Roden, M. Populär historia. *Drottning Kristina- visionär som gick sin egen väg*

¹¹ Villstrand, N. *Sveriges historia: 1600-1721*

¹² Nationalencyklopedin. *Johannes Matthiae Gothus*

kvinnor i ett land som präglades av patriarkala ideer var inte enkelt. Många tecken pekar också mot att hon ville närma sig libertarianismen, det vill säga en person som är inställd på att bryta sig ur de normer samhället har skapat och därmed vara fri från dess begränsningar. Under 1600-talet var många libertarianer katolska och ifrågasatte dåvarande protestantiska kyrkans värderingar, precis som Kristina gjorde.¹³

Att Sverige hade en stormaktsställning under 1600-talet innebar dessutom inte en stabil ekonomi. Det gick helt enkelt inte bra för Sverige ekonomiskt under Kristinas regenttid. Sverige hade nämligen satt sig i en ganska djup ekonomisk kris som Kristina inte visste hur hon skulle hantera. Kristina var dessutom ganska slösaktig och spenderade mycket pengar på adeln och hovhållningen. Under hennes tid som regent favoriserade hon adeln, de hade privilegier och ägde stora delar av Sveriges mark. Detta var något som bönderna ofta protesterade mot och ogillade starkt, därmed så bildades stora klyftor mellan de olika stånden vilket gjorde det svårt för Kristina att behaga alla. Hon insåg mot slutet av hennes regenttid att den ekonomiska situationen skulle kräva en hel del tid och kraft för att förbättras och hon fann tillslut ingen utväg. Sveriges budget var helt enkelt ur balans, man var därför tvungen att ta till kortsiktiga lösningar som lån och indrag av löner, vilket självfallet inte var uppskattat av svenska medborgarna. Hon insåg också att det kanske ändå inte var så enkelt att styra över Sverige som hon trodde, för hennes del var det då lättare att lämna över bördan till någon annan.¹⁴

År 1654, 4 år efter att Kristina lyckats övertala rådet att låta Karl Gustav bli tronföljare, abdikerar Kristina från tronen. Rådet tyckte naturligtvis inte att detta beslut var positivt, utan försökte övertala henne att förbli drottning över Sverige. Kristina kunde dock inte övertalas, hon hävdade bestämt att Sverige behövde en man på tronen och inte en kvinna. Karl Gustav accepterade erbjudandet att bli kung och därmed fick Kristina precis som hon ville. I rikssalen på Uppsala slott ägde abdikationsceremonin rum och senare samma dag utsågs Karl Gustav till Sveriges nya regent i domkyrkan. Strax efter Kristinas abdikation lämnar hon Uppsala och reste istället söderut. Hon konverterade senare till katolicismen år 1655 och levde fram tills år 1689.¹⁵

Följder

Som nämnt tidigare blev kusinen Karl X Gustav utnämnd till tronföljare under Kristinas regenttid och precis så blev det när Kristina valde att abdikera från tronen år 1654. Karl X Gustav var endast kung under 6 år och under de åren fokuserade han väldigt mycket på krig. Väldigt tidigt in i rollen som kung ställdes han nämligen inför ett dilemma. Ska Sverige fortsätta med de hittills framgångsrika krigerna eller satsa på fred? Han med hjälp av dåvarande rikskanslern Erik Oxenstierna valde att fortsätta kriga och förklarade år 1655 krig mot Polen. Sverige var enligt Gustav tvungen att försvara och stärka sin stormaktsroll, som då hotades av ett krig mellan Polen och Ryssland. Han spenderade därför en stor del av sin regenttid som ledare över den svenska armén i krig med både Polen, Ryssland och Danmark. Armén var till stor del framgångsrik och det kanske mest minnesvärda och lyckade var tåget över stora bält som resulterade i freden i Roskilde. Genom freden mellan Danmark och Sverige, härskade nu Sverige över Östersjön som Kristinas far Gustav II Adolf länge hade som mål.¹⁶

---

¹³ Östberg, E. Nationalencyklopedin. *Kristina*

¹⁴ Östberg, E. Nationalencyklopedin. *Kristina*

¹⁵ Villstrand, N. *Sveriges historia: 1600-1721*

¹⁶ Dahlgren, S. Nationalencyklopedin. *Karl X Gustav*

Många av Sveriges samhällsfrågor blev under dessa år bortprioriterade på grund av kriget. Något som dock tidigt genomfördes var en första reduktion, det vill säga då man började dra tillbaka den egendom som främst bestod av jord och jord inkomster från adeln som Kristina tidigare generöst gett ut. Gustav menade att det var viktigt att inte bara stärka Sverige genom att skapa en större nationalstat, men också genom att stärka Sverige ekonomiskt. Karl hade många planer på att utöka den svenska stormakten och efter freden vid Roskilde blev han ännu mer motiverad än tidigare. Han fick dock inte möjlighet att fortsätta med hans många planer, utan år 1660 dör han av lunginflammation och hans son Karl XI blir därefter kung. Trots han relativt korta tid som kung, har Karl X Gustav satt sina spår i Sverige, framförallt då han medvetet eller ej genom hans krigsframgångar satt "egentliga Sveriges" naturliga gränser. Hans drivkraft gjorde också att Sverige lät ta över rollen som det viktigaste landet i Norden, en roll som Danmark tidigare erhållit. Även genom hans förslag att påbörja en reduktion från adeln och hans sätt att låta kungens makt bli väsentlig i landet, satte det också grunden för det envälde som senare kom att införas i Sverige.¹⁷

Slutsatser

Varför valde Kristina att abdikera från tronen? Det är i princip omöjligt att ge endast ett svar på denna fråga. Eftersom Kristina aldrig öppet gick ut med anledningarna bakom abdikationen kan vi endast spekulera om hennes motiv. Just hennes abdikation har blivit lite av ett mysterium inom svensk historia. Ett mysterium som många historiker gärna vill lösa. Trots att vi inte vet exakta anledningen/anledningarna bakom hennes beslut, kan vi ändå se faktorer som mer eller mindre måste ha påverkat hennes val att abdikera.

En anledning som många argumenterar är den största är hennes bestämda val att inte gifta sig. Problemet med hennes val att inte gifta sig är att det indirekt försvåra för Sverige och ställde landet inför instabilitet, detta eftersom man inte visste vem som senare skulle ärva tronen. Detta löste hon tillfälligt genom att låta hennes kusin bli tronföljare, dock kan detta ses som en av de första tecknen på att hon senare skulle abdikera. Genom detta beslut var hon formellt sett drottning över Sverige, men Karl satt också på otroligt mycket makt och skulle förr eller senare bli kung.

En annan stark anledning till abdikationen var hennes tro. Hennes katolska tro kom i vägen för hennes roll som Sveriges drottning. Det gick helt enkelt inte ihop med det som behövde uppfyllas av henne som regent. Många menar därför att hon valde att ta sitt ansvar och avgå för Sveriges skull och istället leva ett liv som katolsk. Hon hade också en stor längtan efter ett kulturliv utanför Sverige. Ett liv med fokus på kultur, sin religion och andra spännande upplevelser ropade på henne. Många gånger uppfattas det som att Kristina inte alls var intresserad av att vara drottning, hon var i varje fall inte speciellt förtjust i den uppmärksamhet som ofta tillkom på grund av hennes centrala roll. En annan aspekt är att hon mot slutet blev väldigt regerings trött. Eftersom Sverige hade en hel del ekonomiska och sociala problem hade svenska befolkning förmodligen stora förväntningar på Kristina och hur hon skulle hantera dessa problem. Det här var förmodligen förväntningar som Kristina kände att hon inte kunde leva upp till. Rollen som regent blev troligen tuffare än vad hon trodde och för hennes del blev det istället enklare att avgå och lämna över ansvaret till hennes kusin.

Kristina var också väldigt frispråkig och självständig. Det var svårt att vara en självständig kvinna i en tid där framförallt män dominerade. Som nämnt tidigare var hon väldigt politiskt intresserad och hon hade många ideer som hon gärna ville införa i Sverige. Det svenska folket förvänta sig dock en regent

---

¹⁷ Dahlgren, S. Nationalencyklopedin. *Karl X Gustav*

som skulle anpassa sig till det som rådet tyckte och på grund av detta kände hon sig väldigt begränsad trots att hon var drottning. Svenska hovet hade också starka traditioner som även de förväntades följas av Kristina, men att gifta sig och skaffa barn var inget som intresserade henne. Även detta kan vara anledningar till abdikationen.

Varför konverterade hon till katolicism? Även denna fråga är svår att besvara då hon likaså inte gick ut med anledningarna bakom konvertionen, vi får därför ännu en gång spekulera kring anledningarna. Som nämnt tidigare kom hon tidigt i kontakt med den katolska tron, bland annat genom katolsk litteratur och många välkända personer som Descartes. Hon fann också tidigt ett intresse kring kultur och bildande. Katolicismen gav henne möjlighet att både kunna tro och fortsätta bilda sig, vilket var viktigt för henne. De trodde nämligen inte att tron var överordnad förnuftet, utan att de var lika viktiga. Hon hade också en stark tro på envælde och detta speglade katolicismen väldigt tydligt. Den katolska kyrkan var som nämnt tidigare ett stort rike med en stark enväldig ledare. Något som Kristina tyckte väldigt mycket om. Hennes lärare Johannes Matthiae ska också i tidig ålder ha påverkat henne och fått henne att vända sig mot det väldigt strikta protestantiska Sverige. Han är absolut en stark anledning till att Kristina tillslut konverterade.

Diskussion

Kristina var en drottning med en fascinerande och utmärkande personlighet. På många sätt var hon otypisk för sin tid och hon skulle förmodligen inte lyftas upp så mycket som hon gör än idag om hon inte valde att gå sin egna värld och göra mer eller mindre tvärtemot det som förväntades av henne. Kan vi möjligtvis hitta en annan regent som liknar Kristina och hennes historia?

En drottning som på många sätt liknar drottning Kristina är drottning Elisabet den I. Elisabet var drottning över England och Irland mellan åren 1558-1603 och hennes regenttid kallas för *elisabetanska eran*. Precis som Kristina gifte sig aldrig Elisabet och även hon gick aldrig ut med motiven bakom det valet. Fram tills hon var 50 år gammal övervägde hon flera potentiella frierier, men menade att hon inte behövde en man för att hjälpa henne att styra. Hon menade som Kristina att hennes makt skulle begränsas vid ett giftermål och att det snarare skulle försvaga henne än att stärka henne. Många historiker är väldigt intresserade av Elisabeths val att inte gifta sig, precis som många historiker är intresserade av Kristinas beslut att inte gifta sig. Elisabet höll endast frågan om giftermål öppen på grund av politiska skäl, även hon månade mycket om politik och kultur. Elisabetanska eran kännetecknas framförallt av en blomstrande kultur. Litteratur, poesi och teater blev populära och spred sig snabbt under hennes regenttid, precis som teater och musik spred sig under Kristinas regenttid. Elisabet var på många sätt självständig, något som hon har gemensamt med Kristina. Hon var också värtalig och värderade bildande högt, hon pratade exempelvis flera språk. Många såg också Elisabet som manlig för sin tid. Att hon var bildad, hade en stark hållning och var frispråkig var alla typiska manliga attributer under denna tid. Kristina ansågs också ha manliga personlighetsdrag, även hon var bildad och i princip uppfostrades som en man.¹⁸

Sen ser vi också tydliga skillnader mellan de två drottningarna, framförallt kring deras sätt att styra. Elisabet var en engagerad drottning som till skillnad från Kristina var väldigt betydelsefull för England, samt att hon varken abdikerade eller konverterade som Kristina tillslut gjorde. De allra flesta likheterna vi ser hos kvinnorna är mer hos deras personlighet och intressen, snarare än deras livsval.

---

¹⁸ Harrison, D. Nationalencyklopedin. *Elisabet I*

Både Kristinas och Elisabeths liv är dock till en viss del hemlighetsfulla, kanske på grund av avsaknaden av dokument eller på grund av att båda drottningarna inte gillade uppmärksamhet och därför valde att hålla sina liv hemliga. Oavsett ser vi många gemensamma drag hos båda kvinnorna och de båda kan ses som unika för sin tid.¹⁹

Kristinas betydelse på dagens samhälle kanske inte är enorm, men vi kan förvisso se drag av feminism inom hennes karaktär och intressen. Genom att visa att man som drottning på 1600-talet kan vara frispråkig och ta avstånd från den traditionella rollen som kvinna, är det kanske ett litet, men ändå ett stort steg i utvecklingen mot jämlikhet. Kristina har blivit en historisk viktig kvinna som ofta uppmärksammas i samband med feminism, men även när vi talar om genusperspektivet inom historia. Samtidigt som flera av hennes åsikter och ordval pekar mot att hon hade en väldigt tidstypisk synpunkt om kvinnor och deras ställning i samhället. Hon uttryckte flera gånger att kvinnan var det svagare könet och när hon abdikerade hävdade hon att Sverige behövde en man på tronen. Dock är det svårt att spekulera kring detta, då hon säkert var tvungen att upprätthålla en tillfredsställande bild av sig själv till de svenska medborgarna och kanske därför var tvungen att ljuga om sina åsikter och syn på kvinnor. Många texter och dokument som också finns kvar från den här tiden är skrivna av män som var trofasta till den protestantiska och strikta kyrkan. Där betraktas hennes val nästan som förräderi, vilket inte är så konstigt eftersom hennes släkting Gustav Vasa tidigare införde protestantismen i Sverige. Detta kan dock göra att mycket som är nedskrivet är vinklat negativt om Kristina.

Idag däremot ser många henne som en feministisk föregångare. Därmed skulle jag säga ur ett feministiskt perspektiv har hon haft relativ stor påverkan. När det dock kommer till hennes sätt att styra Sverige är hon kanske en av de mindre inflytelserika regenterna och där har vi en stor skillnad mellan henne och Elisabet, då Elisabet uppfattas som en av de mer betydelsefulla drottningarna. Kristina var däremot inblandad i freden som slöts vid 30 åriga kriget, men förutom det brukar hennes styrande inte lyftas upp lika mycket som exempelvis hennes far Gustav II Adolf. Jag tror att anledning till varför hon fortfarande är relevant idag är på grund av att hon var så pass otypisk för sin tid. En kvinna som var frispråkig, kulturellt intresserad, abdikerade och senare konverterade till katolicism var ovanligt. Att hon också var väldigt öppen med hennes ovilja att gifta sig, sin kvinnoförakt och att hon uppfostrades som man har alla varit anledningar till att hon har betraktas som en avvikande kvinna, vilket i sin tur har gjort henne till en intressant person som ofta uppmärksammas inom forskning. Människor som dessutom är väldigt mystiska och som medvetet eller ej hållit information borta från allmänheten tenderar att väcka ett intresse hos människor. Att hon aldrig öppet gick ut med motiven bakom abdikationen och konverteringen till katolicism är en stor anledning till att forskare och historiker än idag är så pass intresserade av hennes liv. Därför har Kristina fått en viktig roll inom Sveriges historia och självfallet bör hon uppmärksammas för den unika personen hon var.

Källförteckning

Dahlgren, S. (UÅ) *Karl X Gustav*

<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/karl-x-gustav> Hämtad: 2021-05-14

Elworth, G. (2020) *Lektionsanteckningar: Stormaktstiden 1611-1718*. Hämtad: 2021-04-23

---

¹⁹ Harrison, D. Nationalencyklopedin. *Elisabet I*

Harrison, D. (UÅ) *Elisabet I* <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/elisabet-i>
Hämtad: 2021-06-01

Larsdotter, A. (2006) *Stormaktstiden: När Sverige var som störst*
<https://popularhistoria.se/sveriges-historia/stormaktstiden/tema-stormaktstiden-nar-sverige-var-som-storst> Hämtad: 2021-04-23

Nationalencyklopedin (UÅ) *Johannes Matthiae Gothus*
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/johannes-matthiae-gothus> Hämtad:
2021-05-29

Roden, M. (2020) *Drottning Kristina- visionär som gick sin egen väg*
<https://popularhistoria.se/sveriges-historia/kungar-drottningar/drottning-kristina-visionar-i-nytt-ljus>
Hämtad: 2021-05-07

Villstrand, N. (2011) *Sveriges historia: 1600-1721*
<http://www.norstedts.se/bocker/111793-sveriges-historia-1600-1721> Hämtad: 2021-05-06

Österberg, E. (UÅ) *Kristina* <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/kristina>
Hämtad: 2021-05-06